

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vsa leta 8 g. — k.
pol leta 4 " — "
četrť 2 " 20 "

Po pošti:

za vsa leta 10 g. — k.
pol leta 5 " — "
četrť 2 " 60 "

Vredništvo in opravišstvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " 2krat,
4 " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Zedinjenje primorskih dežel.

Že l. 1868 je občinsko svetovalstvo v Umagu sprožilo misel, naj se Istra, Trst in Goriško združijo v eno deželo. Oni čas se te ideje še nikdo ni hotel prav poprijeti. Letos se je vnovič izbudila in začela se je živa agitacija za njeno uresničenje najbolj v „Cittadinu“ in v „Provincii.“ Najbolj se poganjajo za združenje istrski Lahi, v Trstu pa se še dozda ni veliko navdušenja pokazalo za to idejo. Tudi Lahi sami so zastran združenja dvojne misli: eni namreč želijo poleg vse edinosti še nekoliko avtonomije posameznim deželam ohraniti, ktera jim gre po „zgodovinskem pravu.“ drugi pa hočejo vse tri dežele popolnoma v eno stopiti. „Ena je zemlja, ki se od Judrija razprostira do obnožja Učke gore, in ene so julijske planine, ki jo obdajajo, zatorej mora ena provincija obsegati Istro, Trst in Goriško.“ Tako bolj navdušeno kakor resnično zavrača neki dopisnik v „Cittadinu“ stranko zgodovinskega prava. Glede načina, kako začeti uresničevanje te ideje, priporoča se osnovati v posameznih mestih odbore, ki bi pobirali podpise na prošnje v tem smislu spisane in je izročili domačim sedanjem deželnim zborom, potem da bi se nekteri možje podali v Trst in se tam najprej privatno pogovorili, kako bi postopali v dosego svojega namena. — Kaj hočemo mi Slovenci k temu počinjanju reči? — Pred vsem moramo poudarjati, da Italijani nimajo pravice za združenje teh dežel govoriti, ker niso italijanske, tedaj niso njihove. Italijanov je na Primorskem, ki ima po najnovejši štetvi 583.535 prebivalcev, še nekoliko manj kakor ena tretjina; v Istri nimajo obširnejšega teritorija, na katerem bi kompaktno stanovali, bivajo le po mestih in nekterih trgih zapadne strani; kar se jih pa v notranji in vzhodni strani njim prišteva, so le odpadniki slavenske krvi. V Trstu, t. j. v mestu, so Italijani v veliki večini, okolica pa je čisto slovenska. Na Goriškem sta Tolminski in Sežanski

okraj (64.725 duš) popolnoma slovenska, v Goriškem okraji (72.741 duš) je več Slovencev kakor Italijanov, le edino v Gradiškem okraji (66.602 pr.), v furlanski ravnini imajo svoj teritorij, na katerem kompaktno stanujejo. Če pa te reči tako stojijo, moramo se toliko bolj čuditi, da nikdo v nobenem italijanskem časniku pri razpravah o združenju primorskih dežel besede ne črhne o Slovencih, ampak govorijo o teh deželah, kakor da bi bile popolnoma italijanske; še kot pglavitni razlog zedinjenja omenjajo skupno italijansko narodnost teh dežel. Ali iz hudo bije tako ravnajo ali pa jim v est očita, ka nepošteno ravnajo, da si ne upajo dotakniti se kočljivega vprašanja: kaj bodo Slovenci k temu rekli? Ako nas Slovence že mora žaliti, kako gledé narodnosti razpravljajo vprašanje o združenju, se jim homo pa odločno uprli, ako le nekoliko pomislimo nasledke, ktere bi to združenje za nas imelo. Italijani hočejo popolnoma poitalijančiti Primorsko, to se nam Slovincem le prejasno kot pravi namen združenja pokazuje. V prvi vrsti pa bi bilo vse to proti Goriškim Slovincem namerjeno; zdaj imajo še nekak glas v malem Goriškem zboru, v večem Primorskem zboru pa, posebno če bi število poslancev, kakor nekteri želijo, ostalo dosedanje, ako bi tedaj sam Trst z okolico poslal 54 zastopnikov v novi zbor, bi bil njih glas — glas vpijočega v puščavi. V tržaškem in istrskem zboru pa že tako Italijani zdaj popolnoma gospodujejo. Koliko bi pa Slovenci v gmotnem oziru koristili imeli od italijanskega gospodarstva, kažejo najlepše žalostne razmere v Istri, po kateri so vedno Italijani imeli oblast v svojih rokah. Pozor tedaj! primorski Slovenci, Italijani Vas hočejo odtrgati Sloveniji, hočejo Vam vzeti narodnost in ž njo tudi upanje v boljo prihodnost. Izrecite odločno, da je združenje samo primorskih dežel krivica vsemu slovenskemu narodu, in protestujte krepko zoper take namere. Ako pa Italijani tako zelo prezirajo primorske Slovence, da se pri tako važnih

razpravah za nje še zmenijo ne, naj jim bo v odgovor za to žaljivo preziranje to-le: Vi Italijani primorski nimate tu druge italijanske zemlje kakor furlansko ravnino; tje si prenesite svoja italijanska primorska mesta in tirjajte posebno upravo za to krpo; to zahtevanje bo vsaj pravično, če tudi o posebni politični razumnosti ne bi pričalo. Če pa tega nečete, pa mirno živite s slavenskimi sosedi, privoščite jim, da se bodo po tiste u potu, ktereга tudi vi (žalibog samo le za sebe!) za najrazumnejšega spoznate, to je po potu razvijanja v narodnem duhu na višo stopinjo izobraženosti popéli; za svojo narodnost se od njih potem nimate ničesar bati.

Dopisi.

Od spodnje Save 23. febr. [Izv. dop.] (Nov srbski list v duhu ljubljansko-jugoslavenskega programa.) V Belgradu nekaj živješe delovanje postaja. Oznanjen je nov časopis „Jugoslavenska Zvezda“, — list za politiku i uzajemne odnošaje južnih Slavena, ki se bode tiskal s cirilico in latinico (bode izhajal dvakrat na teden na veliki poli in velja za pol leta 6 gold.). Zanimljiv je program tem bolj, ker navdušeno in brez ugovornih pogojev sprejema in se celo oslanja na program jugoslavenski, kakor je izdelan in objavljen na shodu l. decembra 1870 v Ljubljani. To mora nas Slovence, kteri smo ono idejo enoglasno sprejeli, in kteri jo bodemo, zdi se mi še najprvi popularno v svojem narodu naredili, tem bolj veseliti, ker smo s žalostjo od kraja znana Miletičeva razlaganja in pogojevanja čuli. Srbi, in sicer Srbi onkraj Save, v srbskem Pijemontu, kjer se je ustvarila slavenska država, ki se pa mora dopolniti, idejo ljubljanskega programa sprejemljejo. Iz programa tega novega lista navajamo znamenitejše: „Pol veka je nosila Ljubljana progo, da je bila ono jugoslavensko

Listek.

Jugoslavensk Orest.

Vsacemu, kdor je imel količkaj prilike s klasičnimi studijami pečati se, znana je pripoved o grškem Orestu. Homer v svoji Odiseji pripoveduje, kako je ta sin Agamemnonov osem let po umorstvu svojega očeta iz Aten v Mikene prišel in očetovo smrt s tem maščeval, da je ubil njegovega morilca Egista in — svojo lastno mater, ki je bila umorstva sokriva. Grški tragiki (Eschilos, Evripides, Sofokles) so to Homerjevo pripoved radi izbirali za svoje predmete in tako se je nategnila in poetičneja postala. Za njimi so hodili novejši pesniki. Celo mi Slovenci imamo v svoji ne baš prebogati literaturi ta predmet za snov poetične ideje vzeti. Stritar je najprej v „Mladiki“ in potem tudi med svojimi pesmami priobčil dramatični odlomek „Orest“, monolog, ki predstavlja osrčje večje drame, ki je želeli, da jo pisatelj izpelje ter s tem da naši literaturi lep biser. Stritar jemlje namreč Oresta čisto originalno, t. j. drugače nego stari klasiki in eni novi, ki so isti predmet za svoje umotvore porabljali. Njegov Orest čuti, kaj je z umoritvijo matere storil.

„Gorje mi! zakon večni sem podrl,
Naturi z mečem sem srce presunil,
Da ostru spreleti jo bolečina.“

In sestri Elektri, ktera ga je vodila, pravi tu Orest:

Nazaj pošast,
Ne sestra ti! Ti si vodila mi
Roko na ravnost materi v srce.

Starim pa sta bila Elektra in Orest junaka, ki sta morala mater ubiti.

In isto starogrško mišljenje: da maščevanje (osveta) premaguje, udušuje naravni čut ljubezni do matere nahajamo v sledečem istinitim dogodjaji — v Črni gori.

Bilo je leta 1853.

Poletnega dneva je mož v Črnigori, v „nahiji crmpičkoj“, okopaval na polji koruzo. Pri samotnem delu v vročini lačen in žejen postane, a žene, ktera mu je imela z doma jesti in piti (ručak) prinesiti, nij bilo in nij bilo. Ko naposled vendar pride, začne se nad njo srditi in togotiti. Tudi črnogorska žena ima hud jezik, in tako sta začela klepetanje in prepir. Možu je bilo preveč pa zamahne z motiko, da bi babo molka in miru naučil. A ona se izmakne, in v svoji togoti kamen pobere, vrže v moža in ga po nesreči pogodi v sence (srb.: sljepo oko.) Takoj se mož zgrudi mrtev na tla.

Žena se prepade. Ali mož je bil enkrat ubit. Pogleda okrog sebe, nikogar ne vidi blizu. Vzame motiko, jamo izkoplje na mestu in zakoplje moža.

A videl jo je baš njen sin, ki je na brdu ovce (brave) pasel. Hitro je z gore tekkel in mati je pobezala pred sinom, predno mu je otca popolnem zasula.

Sin teče za njo, vpije, da jo drugi Črnogorci vjamejo in sodišču v Cetinje izroče.

Sodil je knez Danilo z drugimi sodniki. Med temi je bil tudi njegov sekretar Vuk Vrčević, kteri ta slučaj pripoveduje.

Glavna priča proti materi je bil omenjeni sin, star okolo 14 let. Kakor Špartanec je stal pred sodniki. „Vješto bistro, i ostro“ je obtoževal svojo mater, ktera je poleg bila in poslušala, kako dete, ktero je rodila in dojila, tirja od sodcev, da neusmiljeno kaznujejo morivko njegovega očeta. Ko ona na njegovo izpovedanje reče, da nij istina, kar govori, obrne se k njej, oči se mu vrté in svetijo („izkovrči oči“), z roko prime za svojo malo pištolo in materi v obraz vpije: „molči ubijavka, a mati ne! Kako bi ne bilo res“ (muči krvnice, a ne majko! kako nije?)

Ko je vse povedal in so ga sodniki hoteli odpustiti, stopi možko prednje in tirja od kneza: da mu dopusti, da on sam svojo mater ubije, in da bi otca bolje osvetil (maščeval) — da jo ubije s puško svojega umorjenega očeta. Pokojai črnogorski knez Danilo mu reče (kakor poročevalec Vrčević pravi „od šale“ (!)): „Hajd torej, da vidimo ali ti bode puška ogenj dala; i ako se užge, dopustil ti bodem.“ Deček se obveseli, vzame očetovo puško v roke, počne z dlanjo ob puško tolči, da bi puščani prah bolj v prašnik spravil, pritrjuje kremen (kresilen kamen) pri puški in sproži. Puška mu se ne upali.

mesto, kjer so se sešli „narodni tlačitelji.“*) Svojo čast je oprala 1. dec. 1870., ko so se sešli jugoslovanski rodoljubi in preverili one, kateri so mislili, da so nam udušili narodni duh in ponos, da: da je jedinstvo južnih Slavenov skozi vsa stoletja živelo in se denes očituje v jedinstvu jezika... Na zapadu bode kmalu prestal boj, a na jugoistoku se borba prične, ktera prinese blagoslovljen plod narodom, kateri da bi svoj obstanek zagotovili zedinjujo svoje moči.“ Slovenski rodoljubi naj bi temu listu pridno dopisovali, in kdor more, naj se naroči, posebno vse čitalnice. Dopisovati pak je treba gotovo. Mi sami moramo naše brate, ki so močnejši od nas, podučevati o svojih tegobah in svojem napredku. Mi jih moramo iskati, ker oni so močnejši in mi se bomo na njih opirali.

Iz Globokega 24. febr. [Izv. dop.] Tukajšnje politično društvo je poslalo g. posl. Kosarju sledečo zaupnico: Vsled enoglasnega sklepa polit. katoliško slovenskega društva na Globokem pri Brežicah dne 5. svečana t. l. javlja podpisani odbor s temi kratkimi vrsticami, da smo v nasprotju z okrajnim zastopstvom Brežkim popolnoma zadovoljni z Vašim dosedanjim postopanjem v deželni zboru, in da naše popolno zaupanje uživamo. Posebno pa še smo ponosni na to, da ste se udeleževali jugoslovanskega shoda v Ljubljani, ter se pridružili programu južne Slavene zediniti na književnem, gospodarskem in političnem polju.

Zanašamo se pa tudi, da opazivši naše krajne potrebe v pravem in gromnem oziru ne boste prezerli tudi za naprej narodnih pomankljivosti, ker ravno zdaj nam je treba iskati si močnih trdnjav in misliti na sredstva, kako bi sebe in deželo, pravo vero svojih očeteli, da jih ne pogreznemo žrtvoželjno nemško kulturno morje, ter da rešimo čestitliji svoj jezik, svojo narodnost in svojo vero žugajočega pogina.

Vse za vero, domovino in cesarja! Na Globokem pri Brežicah dne 5. februarja 1871. V imenu 107 udov pol. kat. slovenskega društva: Janez Urek, l. r. predsednik. J. Drobnič l. r., tajnik.

V Gorici, 23. februarja. [Izv. dop.] Denes je imelo tukajšno politično društvo „Soča“ pod novim odborom, ki je bil pri poslednjem občnem zboru 3. nov. 1870 izvoljen, prvi občni zbor. Jaz sicer nisem bil pričujoč, a kar sem o tem iz zanesljivega virapozvedel, Vam hočam poročati. Zborovanje se je začelo ob 1½ uri popoldne pod predsedništvom dr. Lavriča in vpričo vladnega komisarja gospoda barona Rechbach-a. Na dnevnem redu je bila 1. volitev enega odbornika. Po opazki nekega društvenika, da v sedanjem odboru

*) Mislil se tu na glasoviti shod diplomatov in mogotcev l. 1820 v Ljubljani.

sedijo med 10 odborniki 4 deželni poslanci in en deželen uradnik, kar bi znalo nepristranost in bezozirnost glede kritike o delovanju deželnih poslancev in uradnikov kratiti, in da naj bi se torej zvolil v odbor popolnem neodvisen rodoljub, je bil izvoljen za odbornika z večino glasov gosp. dr. Jakopič ali kakor se on navadno piše Jacopig, advokatski koncipijent. Da je ta gosp. slovenskega roda, kaže sicer ime, a da bi bil prav slovensk zanesljiv rodoljub, to sem še le iz tega zvedel, da je zvoljen za odbornika. Ako se bode dobrega Slovenca skazal, me bode kaj veselilo, toda da bi se le „Soča“ o tem ne motila!

Druga točka dnevnega reda je bil razgovor o ljubljanskem programu zastran jugoslovanske zveze. Poročal je o tem na dolgo in široko, precej razumno in temljito dr. Lavrič in predlagal, naj bi tudi „Soča“ pristopila temu programu. Gosp. Dolenc, trgovski pomočnik in tajnik in denarničar „Soče“ je v kratkem prav temeljito gromne koristi dokazal, ktere bi utegnili zadobiti Slovenci iz te zveze, in je podpiral predlog predgovornika. Omeniti moram, da je temu gosp. jezik prav gladko tekkel in da je jako logično in razumno govoril, in ne motim se, ako pristavim, da ima odbor „Soče“ v Dolencu svojega najboljšega praktičnega politikarja.

Za njim je govoril dež. poslanec in odbornik „Soče“ gosp. Doljak iz Solkana. Ta gospod sicer slovenski le za silo, a prav rad govori, če tudi ne zmerom dobro. Trdil je med drugimi, da se s tem podira moč države, ako se tirja združenje vseh južnih Slavenov. Za tem govori dr. Tonkli zagotavlja, da ga ni bila volja o tem govoriti, a da je prisiljen od predgovornika. Dokazal je sijajno, da s tem ka tirjamo zedinjenje vseh južnih Slavenov, ne le ne podiramo ampak zidamo Avstrijo, ker s tem bi se zadovoljili vsi južni Slaveni, in ker je znano, da zadovoljni narodi so najtrdnjeja bramba države. Na to je bil predlog, da pristopi tudi „Soča“ ljubljanskemu programu, enoglasno in z navdušenjem sprejet.

3. točka dnevnega reda je bilo poročilo odborovo zastran osnove političnega tednika za primorske Slovence. Poročal je o tem zgoraj imenovani gosp. Dolenc. Iz poročila se povzema, da je nameravala „Soča“ tednik izdajati v zvezi s Slovenci v Trstu in v Istri in pa v dogovoru z vrednikom v Trstu izhajajočega „Primorca“, a da se ti nočejo družiti v ta namen s Sočo. Predlagal je tedaj odbor „Soče“ takole: 1. naj se ustanovi v Gorici izhajajoč političen tednik kot organ pol. društva „Soče“. 2. Naj bi shajal, dokler se ne bodo penezi za kavcijo nabirali, med tem po dvakrat na mesec. 3. Naj se zberejo rodoljubi v ta namen, da

bodo zagotovili stroške za ta časnik. 4. Da ima prvi list tega časnika zagledati beli dan najdalje do 1. maja t. l. 5. Da se imajo še nadalje nabirati denarji za kavcijo tega lista in 6. da se pripusti skrb za vredništvo in administracijo lista odboru „Soče.“ Ker ni nobeden izmed družnikov ugovarjal, so bili vsi predlogi sprejeti.

Kot četrta in zadnja točka je bil razgovor o pismu, ktero so razposlali italijanski dež. poslanci svojim volilcem v opravičenje svojega izstopa iz zadnje seje dež. zbora. Poročal je o tem odbornik v Soči gosp. E. Klavžar, kancelist pri dež. odboru. Čudom čuditi se je, da je odbor Soče ravno temu gosp., kateri je kod uradnik dež. odbora odvisen tudi od laških poslancev, to važno poročilo izročil. A kakor ni bilo drugače pričakovati, je on laških poslancev jako zanesljivo poročal, in v tem je imel Vaš list pred očmi, le škoda, da niste bili do denes celega sestavka priobčili, ker poročniku v Soči se je ravno tam nit pretrgala, ker neha Vaš dopisnik; temu je le še to dostavil, kar je trdil neki dopisnik v „Novicah“ o tej stvari, namreč da hočejo Lahi združenje goriške dežele z Trstom in Istro, da bi po tem še lažje Slovence majorizirali in polasčali. Stavil je predlog, naj bi se Soča izrekla nasprotno temu združenju. Neki družbenik pa je predlagal, naj bi se izrekla pri tej priliki zahvala slovenskim poslancom, kar pa ni obveljalo. Tretji je predlagal, naj bi odbor priobčil nasprotno izjavo (pismo) in jo razposlal laškim in slovenskim volilcem, tudi to ni obveljalo in obveljal je predlog, naj bi odbor Soče naprosil slovenske poslance dež. zbora, da nasprotno pismo sestavijo in ga razpošljejo slovenskim volilcem. S tem je bilo seja dokončana ob 3¼ uri popoldne. Opaziti moram še, da se je bilo zbralo nad 40 družbenikov, in da ni nam pravega zaupanja v to, da bi sedajni odbor Soče imel zadosti moči in pa zaupanja med slovenskim ljudstvom na Goriškem, da bode politički tednik izdajal, in da se bode ta vzdrževal, ker za tako početje bi trebalo, da bi bile vse moči goriških rodoljubov združene, ktere so žalibog še preveč razcepljene. Kako bi se to dalo poravnati in kako naj bi se delalo, da bi se zaželena sloga dosegla, bodem morda prihodnjič izjavil.

Politični razgled.

Gospodskazbornica je novemu ministerstvu pobiranje davka dovolila tudi samo za mesec marcij in torej pristopila sklepu poslanske zbornice. Nezaupnica se ministerstvu ni naravnost izrekala, vendar se je naglašalo, da „gospodje“ ne morejo zaupanja imeti do

Od srditosti, da nij mogel zarad slabe puške sam očeta osvetiti nad materjo, ki je bila na smrt obsojena, razbije takoj potem puško ob kamen na drobne kose govoreč: „E pusta ostala! kad si taka, što češ mi!“

Babo so potem obesili.

Značajno je, kako pripovednik bivši knezov tajnik končuje ta slučaj. Poroča namreč: „Knez in vsi, kateri so to gledali, skoro da popokajo od smeha, a „gospodar“ mu (dečku) daruje dukat, da si drugo puško kupi.“ In baš taka prikazen nij, da bi človek „od smeha popuca.“

Iz tega dečka je lahko denes vrli, krepak junak, sin nature, a gotovo ne — dobrega srca človek. Črnogorcem je imponiral, kakor bi bil tudi celo najizobraženijim starim Grkom in Rimljanom. Dà, ako dalje idemo: to strogo golo pravicoljubje, to sinovo brezobzirno „glavo za glavo“ — more imponirati tudi nam, ki smo z novo evropsko kulturo napojeni; tej strašni enoplatnosti čutov, kjer sinova ljubezen ali (bolje rečeno) narurna dolžnost do očeta, premaga in zaduši tudi vse, kar ga na mater veže, ako nij ta pravična — čudimo se tudi mi. Ali sočutja, srca v pravem pomenu, do tacega junaka ne moremo imeti. Po naših čutilih bi se bil moral ta mladi junak — jokati da ima tako mater. On bi bil moral reči, morivka je mati je moja. Potem bi bil poetičen. Poezija je solza — čutečega srca.

Kdor ta nasprotja razume, razume, zakaj stari

poetije nijso več našega časa poetije, pa tudi razume zakaj je Preširen neizmerno večji od — Koseskega.

Kakor je ideja krščanstva, ideja same ne enostranske ljubezni, prestvarila ves stari svet, in tako tudi poezijo, ki je s kulturo napredovala in se razvila, tako tudi Črnogorec ne bode kmalu imel tacega sina, kakor je omenjen tu, kader i za vse Slavenstvo zmaga ideja narodnosti, narodne svobode in za njo — kultura.

J. J.—č.

Járnej.

(Jezikoslovna drobtinica.)

Pokojni slavenski jezikoslovec, učeni Járnej Kopitar, piše, da imé Járnej iz: Bartolomej utegne dobiti samo tist jezikoslovec, kateri je tako mogoč, da naredi vse iz vsega. Te besede je za njim ponovil tudi Metelko, in potem je skrivno ostalo do denšnjega dneva, kako se je iz Bartolomeja porodil Járnej.

Tej skrivnosti sem jaz pred nekaj leti po naključji prišel na sled, in sicer tako: pokojni profesor Brčić me je bil pismeno poprosil, da v necem velicem, v ljubljansko licealno knjižnico iz Cojzove ostaline dobljenem glagolskem brevirji pregledam koledar, ter ga primirim z dnevi in svetniki, ktere mi je bil poslal on, prepisavši jih iz necega družega glagolskega brevirja. Po kratkem premišljevanji sem mu rajši prepisal ves koledar, ker je bilo treba tencega in jasnega dela, da

potem primeri Brčić sam, kjer in kolikor mu koli drago. Kader mej prepisavanjem pridem v mesec váliki srpan, dobodem v njem ime svetníka Járneja. Ko to ugledam, precej so se mi oči od veselja zabliskale, ker sem bil na slédu tisti uganki, ktera je Kopitarju in Metelku tako belila glavo. Dalje čitáje samo nekoliko dni za Járnejem najdem ime svetega Bartolomeja, in bilo je moje veselje še večje; kajti našel sem, da sta Bartolomej in Járnej dva različna svetníka. Ker takrat te stvari sam, obložen z mnogovrstnimi drugimi posli, nisem utegnil dalje preiskavati, pišem Brčiću, naj mion blagovoli razbistriti, kateri svetník je ta Járnej, ker se z glagolskimi koledarji več in množe časa bavi nego jaz. Odgovorí mi, da je ta naš Járnej stari cerkveni očak Ireneus. Zopet sem bil torej za stopinjo dalje, ker sem videl, da smo Slovenci očaka Ireneja ime dali apostolu Bartolomeju, čemur je v prvi vrsti bilo očividno krivo to, ker sta se tako blizu vkupe godovála, in sicer, kakor mi je Brčić pisal, v nekterih koledarjih stojita oba v enem dnevi, v družih malo dni narazno, zdaj Bartolomej pred Járnejem, zdaj zopet Járnej pred Bartolomejem. Dalje mi stvari niti Brčić sam ni vedel razbistriti. Vprašal sem torej učenega doktorja svetega pisma v Ljubljani, kako bi se to dalo raztolmačiti; a zvedel nisem družega nego edino to, da se zdaj v katoliških koledarjih pri nas redko in ob kratkem oménja ime svetega Ireneja. — Morebiti ga je mnogo bolj spošto-

sedanje vlade. Torej tudi ta konservativni zbor hoče, da se še bolj na kant spravi avstrijska finančna politika, kakor je že do zdaj.

Ene dunajskih novin vedó praviti, da postane cesarjev brat nadvojvoda Karl Ludwig — ministerski predsednik. Za zdaj je to menda samo govorica, ker je nadvojvodina soproga nevarno boleha. Kasneje pa je to tudi mogoče, dasiravno bi bilo to nekaj v parlamentarnih državah jako nenavadnega, da bi ud vladajoče hiše postal odgovoren minister. Pri nas pa se stvari zelo sučejo absolutizmu v naročje. Že enkrat omenjeni „Osten“ prinaša dolg članek proti parlamentarizmu, v katerem med drugimi pravi: „Vladar ima zmerom dolžnost vladati po potrebi svojih narodov, torej mora pozvedati njih potrebe. Zdaj potrebe izveda v parlamentu, kateri si ljudstvo samo voli. Za to pozvedanje ni nikakor nevarno, da so večine negotove, denes na tej, jutri na oni strani. Saj ne vlada večina, ne gospodari ono mnenje, ktero je slučajno večino dobilo. Ampak vlada monarh, ki visoko vzvišen stoji nad vsemi strankami in ki je že po svojih dinastičnih koristih prisiljen, da se identificira z državnimi skupnimi koristimi; on preskuša vsa mnenja in vlada po tem, kakor se mu to ali ono mnenje zdi pravi in resnično.“ — Das hat mit ihm Singen die Verfassungslorlei gethan! Tudi najstareji bodo torej še nekaj doživeli v Avstriji.

26. t. m. so se na Dunaji zbrali nekateri kolo vodje „nemške“ stranke v Avstriji. Nekdanji predsednik nemške streljske svečanosti na Dunaji Jožef Kopp je predsedoval. Zbor je kazal jako resnobne obraze, ljudje so bili precej na škrcpeh. Zbrani so izrekli, ka želé ožje zveze med Nemčijo in Avstrijo; da nimajo nobenega zaupanja do sedanjega ministerstva; tudi so „ostro“ ugovarjali proti vsacemu razširjevanju deželne avtonomije. Posebno dolgo in žolčnato so se pričkali gledé Galicije; konečno so se vendar zedinili v sledečem sklepu, ktere ga so vzeli v svoj program: „Galicija se mora ali popolnem potisniti v „zapadno-cislajtanski“ ustavni organizem, ali pa naj se popolnem iz njega loči, vendar slednje brez vsake škode za nemške Avstrijce (samo?), in bi morali pri „nemški“ Avstriji ostati vsi oni oddelki gališki, ki so nekda spadal k nemškemu bundu. Na dalje so sklenili, naj se skrbi za to, da se kompetencije delegacije zopet vrnejo državnemu zboru. Prihodnjič, ko kaj več izvemo, hočemo govoriti o tem sklepu, ako se ne pokaže, da so se zboru udeležile samo politične ničle, kakor nedavno onega žalostnega shoda nemških nacionalcev v Mariboru.

Srbska „Zastava“ naglašá, da je potrebno, naj bi se v kratkem v Pešti ali na Dunaji zbrali vsi avstrijsko-slavenski in rumunski voditelji, da bi se dogovorili o splošnem delovanju.

Zadnje dni je bil v angleških novinah počil glas, da se bodo mirovni dogovori na Francoskem

vala stara akvilejska cerkev, od ktere so ga dobili od tamkaj pokrščeni Slovenci, ter so ga tem pozneje izpodrinili nemški oznanjevalci tako, da ime, ker je bilo že preveč mej narodom spoštovano, sicer ni izginilo, a vendar je nase vzelo družega, Nemcem imenitnejšega svetnika, apostola Bartolomeja ime? Bodi si tako ali tako, jaz to vprašanje ostavljam cerkvenim zgodovinarjem, da ga rešijo, ter hočem na konci povedati samo še to, zakaj pišem Járnej, a ne Jérnej, kakor so poštene Slovenci do zdaj pisali?

Res je v glagolskem breviju to ime pisano: érnej (s pismenom jat); a jat v glagolskih rokopisih iz početka rabljen vedno stoji namesto ja, ter se tudi ja izréka, zaradi česar Miklošič v staroslovenskem slovarju na 1140 strani govori: „vocabula sub hac littera (sc. sub jat) incipientia quaere sub ja.“ Vidimo torej, da se je izrékalo Járnej, in Dolénjci še izrekajo: Járn'j, *) a v družem padeži vendar: Jernéja zatagadelj, ker se je v govoru brezakcentni a zaradi mehkega glasú j tako premenil v e, kakor v besedah: Jerín, Jerán; díhljej, mígljej itd., kar se pravilno piše tudi samo: Jarín, Jara'n; díhljaj, mígljaj.

*) Znamenje ' znači poglasnik.

razbili, ker Thiers noče, da bi se odstopil Metz in da bi Nemci slovesno marširali v Pariz. Zdaj v Bordeaux izhajajoča „France“ piše, da so se mirovni dogovori 25. t. m. popoldne podpisali v Versailles. Po poročilih imenovanih novin bi Francija odstopila Alzasijo in nekaj malega Lotringije. Trdnjava Metz bi se razdela, plačali bi se 2 milijardi vojne odškodnine; na dalje vedó, da se je začasno premirje podaljšalo do 1. marca, in da je v nedeljo ali v ponedeljek narodno zastopništvo v tajni seji sklepalo o teh pogojih. Po vsem soditi, bode velika večina glasovala za sedanje dogovore in v 24 urah že morebiti bomo zvedeli, da je mir storjen. Ako bi zastopstvo miru ne potrdilo, začne se takoj zopet vojska nadaljevati; Nemci imajo vse na udarec pripravljeno in tudi Francozi se na jugu mogočno gibljejo.

Da med Angleško in severno-amerikanskimi državami ne vlada posebno prijateljstvo, se je pokazalo pretekle dni, ko je president Grant v avdijenci prijel devet fenijancev, mej njimi glavnega neprijatelja Angležev, M. Rossa.

Iz Rima se brzojavlja, da se papež pripravlja na to, da zapusti večno mesto.

Razne stvari.

* (Ravnopravnost pod Hohenwartovim ministerstvom.) Baron Kübeck je v zadnjem zasedanju deželnega zbora štirskega našim poslancem trdil, da mu ni znan noben slučaj, v katerem bi cesarske gosposke ne spoštovale narodne ravnopravnosti. Naši bralci vedó, kako finančno vodstvo mariborsko s pomočjo policajev ubija §. 19. decemberske ustave nasproti našemu vredniku Tomšiču. En dan pred nastopom sedanjega ministerstva je Tomšič v obširnem pismu, kteremu je priložil uradna pisma, c. k. namestniji v Gradcu naravnost razložil finančnega vodstva ravnanje prosé, naj c. k. namestnija v Gradcu Slovincu varuje če že ne ustavno zagotovljene ravnopravnosti, vsaj osebno čast in osebni kredit, ki se v malem mestu kakor je v Maribor našem vredniku nevarno uničuje, ako si v naši redakciji roke podajajo policaji, kateri navadno zasledujejo lumpe zapadle kazenski postavi ali pa postopajo proti bankrotirarjem, ki živé v večni eksekuciji. Tomšič se je smel tem bolj ugodnega odgovora nadejati, ker je en dan po odposlani vlogi nastopilo ministerstvo, ktero je dalo oklicati: „Vlada bode državne osnovne pravice, **zlasti** čl. XIX., ki vsem narodnostim popolno ravnopravnost zagotavlja, **popolnem** izvrševala, ne le po besedah, ampak tudi **po njih duhu**.“ Slavna namestnija na vlogo ni pisмено besedice odgovorila — menda zato ne, ker je bila slovenska. Pač pa se Tomšiču dejansko odgovarja od strani c. k. gosposk. Preteklo saboto je uraden birič zopet prilomastil z dvema oboroženima policajema v redakcijo. Birič pokaže Tomšiču nemško pismo finančnega vodstva mariborskega in pravi, da ga hoče siloma dostaviti, ker je znano, ka bi ga Tomšič prostovoljno ne sprejel, in da je zatorej kar seboj pripeljal dva policaja za svedoka. Tomšič mirno odgovori, da proti sili ne more nič opraviti, a da bodeta ravno tista dva policaja morala ob enem biti tudi svedoka, kako bode Tomšič nemško pismo iz redakcije vrgel na cesto. Ko hoče Tomšič tudi storiti, kar je obljubil, popade ga birič z obema rokama za prsi, policaja storita ravno isto in birič ter policaji začno vpiti in po ubogem vredniku segati, toliko da niso skrhanih sabelj izvlekli iz svinskih platnic. Še le ko je Tomšič policajem razložil, da nimajo v redakciji in v tem poslu nič razsajati, ampak kot priče le gledati in poslušati, kaj se godi, potolažile so se poštene policijske duše in so z divjimi pogledi z biričem vred odšli; za njimi pa je skozi vrata, ktera so sami odprli, zletelo nemško pismo na mostovž, kjer ga je čez nekoliko časa zmetla dekla ptujčanka med smeti in ga registrirala na gnojišče. Tako se je zgodilo 24. februarja 1871 po rojstvu Kristovem in 20. dan po rojstvu Hohenwartovega ministerstva v Mariboru h. št. 179. Naš vrednik pa, ki je šel

na smetišče kasneje gledat nemško pismo, še dandenes razmišlja o tem-le predmetu: „Kje neki je tisti slaviti čl. XIX. ali kam vsaj sodi, ker ga v dejanskem življenji ni najti in ker mu celo Hohenwartovo ministerstvo ne vé dati vsaj toliko veljave, kakor je ima postava o živinski kugi, o konjedercih in druge enakovredne?“ Kdor bi mu to vprašanje rešil, temu Tomšič odstopi vse svoje pravice na nemško pismo na gnojišči našega hišnega gospodarja.

* (Naše časnikarstvo.) Čujemo, da hoče tiskovno društvo mariborsko nakupiti „Slovenski Gospodar“ in ga v pomnoženi obliki izdajati dvakrat na teden. Goričani tudi pripravljajo list, Ljubljanci bi ga tudi radi, morebiti ga napravijo tudi še kje drugje. Lansko leto smo imeli Slovenci 18 časnikov, letos jih bode menda še več, ki pa bodo drug drugemu na poti stali in drug družega ovirali, tako da v tej zadevi nikdar ne pridemo iz otročjih pelnic — potem pa še zdihujemo po slovenskem dnevniku — smešno!

* (Čemu neki?) Dunajske novine poročajo, da so znani česki rodoljubi dr. Klaudy, graf Harrach in graf Črčin prišli na Dunaj, in da jih je ministerski predsednik graf Hohenwart takoj sprejel. O štirsko-slovenskih poslancih kaj enacega šo ni bilo nikjer brati in tudi mi ne vemo poročati, da bi bili kaj storili v porabljenje ali vsaj pojasnjenje sedanjega položaja. Čemu neki? Saj imamo štirski Slovenci vsega dovolj — in tudi dva poslance v državnem zboru, ki bodeta že storila, kar se bo njima zdelo potrebno; imenujeta se Brandstetter in Seidl. Nur gemüthlich!

* (Signum temporis.) Kaj je naredila dunajska „Zukunft“ in njeni učeni jezikoslovci iz mariborskega tiskovnega društva, naj kaže sledeča notica, ktero beremo v 45. številu tega lista: „Slovenische Volksbibliothek. In Marburg (Steiermark) hat sich ein kath. Bücherverein gebildet, welcher die Herausgabe des „Sl. Gospodar“ übernehmen und sonstige gute slov. Bücher für das Volk herausgeben will (eine Art Bibliothek lidu.) Die Statuten sind genehmigt, die Mitglieder zahlen I. wöchentlich 1 kr.; II. 5 fl. jährlich oder III. 50 fl. im Ganzen. Dafür erhalten Letztere alle Bücher; die I. zum halben Preis.“ — Da „Zukunftini“ učenjaki — slovenski ne znajo, pokazali so že pogosto; da pa tudi s škarjami ne vedó še prav manipulirati, pokazali so zdaj: iz „Südsl. Ztg.“ bi se bila gori popačena notica dala lahko izrezati in — brez blamaže.

* (Novi hlaponi.) V mestu Chicago v severni Ameriki so pred kratkem poskušali nove cestne hlapone, ktere goni stisnen (komprimiran) zrak. Zrak je stlačen v 4 bakrene posode na vrhu voza. Vsaka posoda drži 150 kubičnih čevljev stlačenega zraka, kateri pritiska na □ palec s težo, kakor 250 funtov. Tak hlaпон je prišel v 30 minutah 3 1/2 angleške milje daleč.

* (Imenovanje.) Minister nauka in prosvete je realnega učitelja v Hernalsu, g. Franca Robiča imenoval za glavnega učitelja na c. k. učiteljskem odgojevališči v Mariboru. Slovenci smemo s tem imenovanjem jako zadovoljni biti.

* (Uradno.) Pravosodni minister je okrajnega sodnika g. Janeza Koširja vsled njegove lastne prošnje v isti lastnosti prestavil iz Kočevja v Trebnje na Kranjskem.

* (G. Schönwetterja) zdaj že stara dunajska „Presse“ biča kot samosilnega birokrata. Ali se tudi zdaj še ne bodo vladi oči odprle?

P. (Ujetih Francozov) so imeli Nemci pred kapitulacijo: 11.160 oficirjev in 333.885 mož; iz Nemškega je pobegnilo 141 ujetih francoskih oficirjev in 353 mož, pomrlo 13 oficirjev in 4860 mož.

Dunajska borsaz 27. februara.

Enotni drž. dolg v bankovcih	59 fl 40 kr.
1860 drž. posojilo	94 „ 70 „
Akcije narod. banke	7 „ 24 „
Kreditne akcije	254 „ — „
Enotni drž. dolg v srebru	68 „ 35 „
London	123 „ 90 „
Srebro	121 „ 85 „
Napol.	9 „ 87 „

Evalina-Haarwuchs-Pomade,

welche sicher, schnell und dauernd gegen das Ausfallen der Haare und zur Befestigung der Schuppen (Schurf) wirkt, und fähig Stellen des Kopfes durch einen üppigen Haarwuchs verdrängt; dann die

Evalina-Bartwuchs-Essen,

welche schon im frühesten Säuglingsalter den Bart, die schönsten Zierde des Mannes entwidelt, werden nicht, wie andere dieser Art, durch ihre Erzeuger als Wundermittel, sondern durch nachstehende Zeugnisse, als das Resultat wissenschaftlicher Forschungen und langjähriger Erfahrungen, dem hochgeehrten Publikum zur gütigen Beachtung empfohlen.

Zeugnis.

Gefertigter hat mit der **Evalina-Haarwuchs-Kraftpomade** und dem **Evalina-Bartwuchs-Essen** in seiner Praxis Versuche gemacht und die Ueberzeugung gewonnen, daß nach gehörigem Gebrauche der Evalina, jede Schuppenbildung und jedes Ausfallen der Haare in kürzester Zeit beseitigt, der Haarboden geklärt, der Haarwuchs belebt und befördert, und den Haaren der natürliche Glanz wieder zugeführt wird.

Wien, am 12. Februar 1867.

(L.S.) Dr. Viszák m./p.,
I. k. Regierungsrath u. d. Medicinalrath und f. k. Primararzt im f. allg. Krankenhaus in Wien.

Herrn Charles Wally.

Hiermit setze ich Ihnen an, daß ich Ihrem Wunsch gemäß mit Ihnen f. k. priv. Evalina-Haarwuchs-Essen einen Versuch an mir selbst angestellt habe, und es geriet mir zum besondern Vergnügen, Ihnen mittheilen zu können, daß mich der Erfolg wirklich überrascht hat, und daß ich Ihnen zu Ihrem Unternehmen bestens gratulieren kann. Sie können nun auch versichert sein, daß ich Ihre wahrhaft guten Erzeugnisse in meinem Kreise auf das Beste empfehlen werde.

Wien, 29. November 1866.

Joseph Süß.

Magister der Pharmacie.

Mein klärendes Evalina-Essen ist verbrannt. Die Schuppen haben sich auf das erste Malchen verloren, und das Ausfallen der Haare hat gänzlich aufgehört. Dieses günstige Resultat bestärkt mein Vertrauen in Ihre Evalina-Haarwuchs-Erzeugnisse so sehr, daß ich jetzt selbst an den Nachwuchs der Haare glaube. Senden Sie mir 2.

St. Gallen, 15. Jänner 1867.

Theresia Ballogh,

f. k. Gerichts-Actuarin.

Nachdem ich seit Jahren glaube, für mein ganzes Leben barlos zu bleiben, und auch bereits alle erdenklichen Mittel erfolglos angewendet hatte, las ich die Annonce Ihrer mit Recht wahrhaft ausgezeichneten Bartwuchs-Essen Evalina. Obwohl ich, aufrichtig gesprochen, die ganze Sache für einen Humbug hielt, so hatte ich doch bald nach Ihrem Gebrauche Gelegenheit, mich von dem Gegentheil zu überzeugen, und habe Hoffnung, in kürzester Zeit mit einem kräftigen und dichten Vollbarte versehen zu sein. Nachdem ich also meinen einstufigen Lebensgefährten Ihre Evalina-Essen auf das Vortheilhafteste empfohlen kann, zeichne ich.

Wien, Leopoldstadt, 25. Jänner 1867.

Franz Haunold.

Herrn Charles Wally in Wien!

Nachdem ich mich von der vortheilhaften Wirkung Ihrer Evalina-Haarwuchs-Pomade und Haarwuchs-Essen bei mir sehr lauer Versorgung Ihrer Gebrauchs-Anweisung regeln, — vollständig und über alle meine Erwartung überzeugt habe, so erlaube ich Sie höflich, mit umgehend zwei Ziegel Evalina-Haarwuchs-Pomade gefälligst zu übersenden. Mit besonderer Hochachtung

Karl Paternmann m./p.,

Bräuer.

Schönhof, 9. Oktober 1866.

Preis: 1 Ziegel Evalina-Haarwuchs-Pomade kostet groß 1 fl. 50 kr., klein 80 kr., öst. W. 1 Ziegel Evalina-Bartwuchs-Essen kostet groß 2 fl. 50 kr., klein 1 fl. 30 kr., öst. W. Unter der Adresse: „Charles Wally in Wien, Getreidemarkt Nr. 1“, werden alle Aufträge für 1 Stück oder mehr gegen Einfindung des Barbetrages oder gegen Postnachnahme schnellstens effectuirt. Depots befinden sich noch in Wien in der f. k. Hof-Apotheke, dann in

Marburg bei Herrn F. Kolletnig, Grazvorstadt, Legeth Hofstraße 10,
Graz: in der Apotheke des Herrn W. Grabowits „zum Mohren“ in der Murvorstadt, des Herrn S. Furglitter in der Sporgasse und in der Pariumerie S. Witz am Ueng. Gist: bei Herrn K. Krieger; Klagenfurt: bei Herrn P. Wimbacher, Apotheker und bei Herrn S. Lanner. Kaufmann; Laibach: bei Herrn S. Straßhobitz; Triest: bei Herrn S. Gülder (Vorlesgar) und Herrn S. Weibach (Vorlesgar); Villach: bei H. M. Gürtl.

L. Zelzer v Ljubljani

pred mostom št. 45 ima v svoji štacuni zalogo umetniških izdelkov od

C. Giani-a iz Dunaja,

kteri so bili pri vseh dosedanjih razstavah tako tudi leta 1870 v Rimu, Kassel-nu in Gradcu odlikovani s prvim darilom za umetno tkane in vezene (štikane) izdelke.

V svoji zalogi ima zmirom obilo **mnogovrstnih mašnih oblek**, kakor: kazule, pluvijale, dalmatike, velume, ciborne plajšče, antipodiume, burse, baldahine, stole, podkladke (polštre) za altare, mrtvaške prte, kakor tudi

raznovrstno zalogo brokatov in blaga za cerkveno obleko, izdelano v čistem in nečistem zlatu in v svili.

Zaloga damasta za zastave (bandera) vsake širjave in različne baže, vrh tega platneno cerkveno perilo s pravimi platnenimi, ali pa tudi s pavolnatimi mrežami, ki se dajo prati.

Velečestiti duhovščini se priporoča

Na dalje pasice (porte), premi (franze), krepin, cote in mreže iz čistega in nečistega zlata ali tudi iz svile.

Križev pot, razne velikosti, izdelan po gosp. Führich-u prav umetno na platno z oljnatimi barvami.

Poleg tega se tukaj dobé cerkvene posode, orodje in obilo priprave, ki se prišteva cerkvenim rečem.

Vsi omenjeni predmeti se prodajajo po fabriški ceni.

Prejemajo se tudi štikarije za montiranje in se prav pazljivo izvršujejo.

z najodličnejem spoštovanjem

L. Zelzer.

(6)